

n", door Dr W.
weede onveran-

1.)
n druk van de
zien.

ver boven den

chtig worden.
eigenlijk veel te

het boek door
zijn.

in, dan zou de
en hem dwing
over nieuwe
seerd.

veranderd bleef

lige werk groot

chap sinds 1908
l, dat de grote
geteekend.

eel is in alles
doezen nieuwe

ken de Uitgever

veerden omalst
Heeren Ordinaar

er niet. In den
vletters, ligt zoo
teit, welke deze
al het kenmerk

gemaakt, verges

etisch geordend

om de inhoud
opdat een ieder

indeld over: de
ouvereiniteit, de
cht, de zedelijke

lijke vrijheid en
elijke wereldond

n en het ongeluk
om de slechtheid

en Fatalisme
destineerde die

atistisch Fatalisme
tualisme (waar

janisme en Arm
er middelen, de

pping van hemel
de planten, het

en sterren, de
er, de mensche

de van de vier

reeds gevestigde
de hem gezegd

de uitgave van

at beneden
ten in de richting

de samenstelling
der lucht

adig staan bij het

. Dit woord komt

igheid, nuttelooz

"zijn dan niets-

jakken")²⁾, "bae

geplozen woord-

am ontstaan zijn

nde gevoelens n

en.

"Uit Zijne Volheid. Elke dag in Gods
licht." Samensteltelst Meij. A. J. van den Ban.
Zeist — J. Ploegma.

Jammer genoeg kunnen wij, wat wij boven bij De
Knaps „Gedrukte Aren", schreven hier niet mutatis
mutandis herhalen.

Ons groote bezwaar is niet, dat in dit dagboek de
eenheid ontbreekt.

Bij een uitgebreiden staf van medewerkers, onder
wie Prof. Dr W. J. Aalders, Dr J. F. Beerens, Dr S. F.
H. J. Berkelbach van den Sprenkel, Prof. Dr A. M.
Brouwer, Dr J. J. Buskes, Dr C. W. Coolsma, Dr
J. J. Creutzberg, Dr J. C. van Dijk, Dr F. van Gheel
Gildemeester, Meij. Dr C. Gerlugs, Dr W. A. Hoek,
Meij. A. V. Hoogstraten-Schoch, Dr F. W. A. Korff,
Dr A. K. Kuiper, Dr O. Norel, kan kwalijk anders
verwacht.

Ook zouden wij niet gaarne ontkennen, dat er hier
en daar een lieflijk bloempje te plukken valt.

Maar als geheel genomen kan het ons niet voldoen.
Op het titelblad wordt nog deze inlichting gegeven:
„Korte overdenkingen uit velerlei pen, in verband met
een Bijbelwoord, die over het veelzijdig vlakke prozaische
leven van elken dag, een straal mogen werpen van
eewigheidslicht."

Ten deele is deze aankondiging juist.

Inderdaad heeft men hier „korte overdenkingen uit
velerlei pen".

Maar wat er volgt „in verband met een Bijbelwoord",
gaat niet geheel op. Soms ontbreekt elke tekst, b.v. bij 1
en 2 Juli, soms wordt de plaats daarvan door een
gezagvers ingenomen, b.v. bij 23 December. Vank ook
is het verband met het bijbelwoord heel losjes.

In hoofdzaak zijn hier mannen en vrouwen van Ethische
Richting aan het woord.

De eenige Gereformeerde predikant neemt hier een
positie in als die van de vreemde eend in de bijt.

Ons hoofdbezwaar is, dat hier over het algemeen
de zielen niet gevoed worden uit de Schrift.

Bij vernünftige spellingen van religieuze stemmingen,
welke zich als eewigheidslicht aandienen, kan de ge-
hoovige niet leven. HEPP.

De Synode van Assen.

(Vervolg dertiende zitting.)

De voorlezing door Dr Dijk van het rapport en de conclusies
der exegetisch-dogmatische commissie nam ongeveer twee uur
in beslag. Het rapport zelf beslaat 33½ bladzijden druks, de
conclusies bijna 3 bladzijden.

Na lezing van elk der onderdeelen vroeg de praeses, of iemand
bezwaar had tegen dat gedeelte. Niemand meldde zich daar-
voor aan.

Hierop werd eerst hoofdelijk gestemd over de conclusies
A en B. Eerst stemden de praes-adviseurs, daarna de afgevaardigden
met eenstemmigheid. De afgevaardigden van Noord-Holland
werden niet aigeroepen voor de stemming over de conclusies
A en B, daar zij dan zouden moeten meestemmen over het oor-
deel in hun eigen zaak.

Met algemeene stemmen werden deze conclusies aangenomen.
Op een vraag van den praeses verklaarden de afgevaardigden
van Noord-Holland, elk voor zich, dat zij zich met het besluit
der Synode konden conformeren.

Daarna werd gestemd over de conclusies C en D en tenslotte
over het „besluit". Ze werden met algemeene stemmen aan-
genomen.

De praeses bracht namens de Synode de commissie dank, van
welker arbeid de vrucht in dit rapport belichaamd is. Wie van
nabij het werk der commissie heeft gadeslagen, weet, wat er
gezonnen, gesproken en geworsteld is om te komen tot dit resul-

voorstelling, dat het woord een „personificatie" van al
wat heilloos, verderfelijk, slecht niets-
nut is. Het on-nutte. Wat niet deugt.

Persoonlijk voelen wij het meest voor de verklaring,
die op de „niets-waardigheid" den nadruk legt,
en niet op de „afkomst uit de onderwereld". Julat
de 3 plaatsen, waar de naam „belial" met het lid-
woord voorkomt, doen meer aan iets gewoons denken,
dat niet zoo maar dadelijk met de onderwereld in verband
staat. Het zou van Abigad toch wel een weinig al te reso-
lunt zijn, als ze haar Nabal, met wien ze toch nog kort
geleden behoorlijk feest gevierd heeft, nu ineens een
„onderwereldskind" noemt; aan den naam „deug-niet"
heeft ze voorloepig genoeg; en Nabal ook; en David, de
aanstaande echtgenoot, ook; hij zou trouwens zelf ook
eens den naam „belial" zich tegen het hoofd hooren
stingeren, uit den mond van Simel (1 Samuel 25: 25,
2 Sam. 16: 7). En de mannen, die Izebel van de straat
opraapten, om tegen Nathan valsche getuigenis te geven,
waren voor ons begrip wel satanskinderen, maar in de
wandering toch niet veel meer dan baliekluiers (1 Kon.
21: 13). Er zijn trouwens nog andere gronden, die ons
ietswat gereserveerd doen staan tegen de opvatting, dat
in den naam „Belial" de gedachte van wat uit de onder-
wereld komt, reeds in de taalkundige vorming van
het woord zou besloten liggen.³⁾

Dit neemt natuurlijk niet weg, dat de bijmaak van den
geest uit den afgrond later aan het woord Belial ge-
komen is, toen eenmaal de naam een constante eigen-
naam geworden was.

Heel veel beteekent de kwestie van de eigenlijke af-
leiding van het woord dan ook niet, omdat voor ieder
vaststaat, dat in latere joodsche geschriften „Belial" een
eigenaam geworden is, en een min of meer vaste aan-
duiding van wat wij Satan noemen. In de Joodsche apo-
kriefe en pseudopigraphische boeken is Belial de kwade
macht, aan wien de bondsbrekers ter verwoesting worden
overgegeven; hij wordt tegen Israël vrijgelaten om het
voor zijn afval te tuchtigen; heeft drie netten van zonde:
overspel, rijkdom, en ontheiliging van het heilgdom; hij
was het, die Jannes en Jambres opzette tegen Mozes,
vgl. 2 Tim. 3: 8, Ex. 7: 11 v.; hij is de aanvoerder van
slechte menschen en geesten, die de wetteloosheid bevor-
dert, de wereld in kwaden zin regeert, echter over den
rechtvaardige de overhand niet verkrijgt en dan ook een-
maal door den Meesias gebonden wordt en in het vuur
geworpen.

Deze gedachten omtrent Belial worden, zoo gezegd is,
in de Joodsche apokriefen aangetroffen; en daaronder

taat. We weten ook, hoe ood de Heere van 't begin, niet ge-
reckend de wolk, die over de commissie heentrok tengevolge van
het overlijden van Dr De Moor, de goede hoop voor den uitslag
van haar arbeid aan de Synode gaf. Wat geldt van de kerk-
rechtelijke commissie, geldt niet minder van de dogmatische,
dat zij heeft mogen arbeiden in zeldzame eenparigheid. Niet
alleen is er een overeenstemmende gezindheid in het rapport,
maar dit geldt ook van het inzicht, dat ons de blijde boodschap
bracht van de verhooring onzer gebeden, dat ons God heeft doen
danken voor Zijne kennelijke leiding.

Aan het eind van dezen arbeid gekomen, past ons innige dank
aan God, Die ons gaf in commissie en daarbuiten, allen saam
als Zijn knechten, door Hem geleid, Zijn arbeid te verrichten.
Spr. wenscht de Synode met dezen „halven" arbeid geluk.
Spr. hoopt, dat het rapport een goeden indruk mag maken ook
op onze br. Geelkerken, dien we allerminst bedoelen te treffen,
noch hem af te stooten. God is onze getuige. Zelfs in dit rap-
port wordt hem de hand der Heide toegestoken en God geve,
dat hij die moge grijpen en vasthouden. Het rapport wordt hem
nu toegezonden, achtervolgd door onze gebeden, dat het hem
toespreke, zooals onze liefde het begeert.

De Synode ging hierop in Comité-Generaal. Ook 's avonds
werd een comité-zitting gehouden.

Veertiende zitting.

Vrijdagmorgen 9 uur werd de 14e zitting geopend. De praeses
liet zingen Ps. 122: 2 en ging voor in gebed. Het appél nomi-
naal werd gehouden, de acta vastgesteld.

Voor Dr Thijs nam als secundus zitting Dr T. Gerber van
Assen, die door opstaan zijn instemming met de belijdenis
betuigde.

Hierop bracht de kerkrechtelijke commissie bij monde van
Dr D. P. Koopmans van Smeek rapport uit. De voorlezing van
het rapport duurde ruim 3 uur.

Na voorlezing van het rapport, waarvan de conclusies door
Dr A. H. van Minnen, van 's-Gravendijk, gelezen werden, ging
de Synode tot stemming over. De afgevaardigden van Noord-
Holland stemden niet mee. Met algemeene stemmen werden de
conclusies bij hoofdelijke stemming aangenomen. De afgevaar-
digden van Noord-Holland conformeerden zich met dat besluit.

De voorzitter sprak hierop als volgt:

Aan het eind van de tweede helft van wat het voornaamste
was in onzen arbeid op deze Synode gekomen, wil ik namens de
Synode hartelijk dank brengen aan de kerkrechtelijke commissie,
wier arbeid wij danken dit kostelijk rapport. Haar werk was
niet het meest dankbare en 't was alsof de plaats, waar de dog-
matische commissie en het lokaal, waar de kerkrechtelijke com-
missie vergaderde, dit schenen te symboliseeren.

De belangstelling voor de kerkrechtelijke broeders was door-
gaans niet zoo groot als voor de dogmatische en toch hebben zij
niet minder moeilijken arbeid verricht. De broeders zelf spraken
van een doolhof van uitspraken, brochures, enz., waarin het
moeilijk was den draad van Ariadne te vinden. Evenwel is het
hen uitnemend gelukt dien draad in het oog te krijgen en vast
te houden. We kunnen de commissie niet genoeg danken voor de
nauwgezetheid, waarmee zij gearbeid heeft. Elk, die het rap-
port onbevooroordeeld leest, moet een diepen indruk krijgen
van het kostelijk begaafte en met commissie en Synode, om allen
recht te doen, maar terwille van de eene partij nooit de andere
te sparen. Het rapport in zijn massieven stijl en prachtige een-
heid verradde de meesterhand en is een model van rapport, dat
nog langen tijd als model zal dienen voor hen, die niet gewend
zijn te rapporteeren op een Synode der Geref. Kerken. Behalve
dat het veel licht werpt over tal van beginselen van het Geref.
kerkrecht geeft het ook licht over verschillende artt. der K. O.,
niet het minst over het oordeelingsformulier, waarom het
nog dikwijls zal worden geraadpleegd. Bovendien is het een
waarschuwing voor de kerken, om bij den inzet van elke kerk-
lijke procedure het als een baken in zee in het oog te houden.

Spr. wenschte de Synode zelve geluk met het binnenhalen van
deze kostelijke vrucht. We doen dit met de bede tot onzen God,
om Wiens wille de arbeid verricht werd, of Hij dien arbeid wil
zegenen en dienstbaar maken en de oogen dergenen, die onrecht
begrijpen, ook zonder dit te bedoelen, te openen en in onze ker-
ken den vrede te herstellen, waar hij verbroken werd en te ver-
zekeren voor de toekomst.

Nog werd besloten, dat de Synode volgende week Woensdag
om twee uur weer zal bijeenkomen.

Deze zitting zal niet openbaar zijn. Donderdag misschien zal
een openbare zitting gehouden worden.

zijn er, die reeds tegen het eind van de eerste eeuw vóór
Christus een tamelijk scherp beeld van dezen persoon-
lijken Belial geven.

En nu is Belial wel uit de Talmoudische geschriften
verdwenen, maar wij hebben zijn naam toch in het
Nieuwe Testament tot ons zien komen. Ieder kent de be-
kende uitspraak van Paulus: welke overeenstemming is
er tusschen Christus en Belial? (2 Cor. 6: 15). Gelijk
„Christus" hier een eigenaam is, zoo Belial ook. Men
heeft hier achter Belial Nero gezocht, of den Antichrist.
Maar die opvatting wordt door het verband weersproken.

Wel is waar, dat in de Sibyllische boeken (een ver-
zameling van „orakels" uit de 1e en 2e eeuw na Chris-
tus) Belial een naam voor Nero is. Sommigen hebben
ook gemeend, dat de „mensch der zonde" uit het bekende
hoofdstuk over den Antichrist (2 Thess. 2) een vertaling
kon zijn van „Belial". Maar ook daarvoor is geen grond.

Zoo is dus in den naam Belial toch iets geleerd aan
de kerk, dat zij bewaren moet.

Want al treft ze den naam in deze aparte beteken-
is slechts één maal in den bijbel, toch ziet men hem lang-
zaam opkomen onder het volk van den bijbel: Israël.

En juist dat langzamerhand groeien van den naam in
dien geheel eenigen zin bevestigt weer, wat we tot nu
toe vonden: de openbaringsreligie vormt slechts geleid-
delijk den naam van den Boonen Geest; en daarin
bewijst ze haar waarachtigheid. Uit schobbejakken en
slenters, uit deugnieten en klaploppers leidt ze af de
idee van hetgeen tot niets nut is, om zoo te
bewijzen, dat slechts God positief is, en dat al wat
niet met Hem vervuld is, in zijn negatie plaats maakt
voor de zonde. Zonde is een berooving van het
goede; zij is geen positief beginsel, maar een negatie,
een privatie, een berooving van het goede.

Dat is wel het sterkste, wat de taal van Israël, door
den Geest der openbaring geleid en mede gevormd, ons
als winst van onderzoek in den schoot werpt. Het Woord
Gods komt onder Israël op in aansluiting aan het woord
des menschen; en dat de duivel de negatie is, de
niets-nutte, dat moeten we ook weten. De naam
Belial heeft meer recht op erkenning, dan de uitspraak
van Goethe, over den „Geist, der stets verneint". Hetgeen
niets nut is, wordt weggedaan en in het vuur geworpen.
De zonde plaatst zichzelf buiten den organischen samen-
hang met God en Gods werk, die immers positief zijn,
waar de zonde en de Zondaar negatief zijn: de deugniet.

Zoo wordt Belial de geest, die zichzelf moet zien en
ons getoond wordt als de negatie, de on-nutte. Worden

Na dankgebed door Dr H. W. Laman werd de zitting hierop
gesloten.

Vijftiende zitting.

Te kwart voor acht werd Woensdagavond geheel onverwacht,
de vergadering openbaar. Dr J. H. Telkamp van Middelburg
rapporteerde namens commissie III (Kerkrechtelijke commissie)
over het adres van den heer G. C. van K., lid der Geref. Kerk
van Amsterdam-Zuid. De conclusies van dit rapport luiden:

a. een schrijven te zenden aan br. G. C. v. K., lid van de Geref.
Kerk van Amsterdam-Zuid als antwoord op zijn schrijven van
7 Febr. 1926 over de vragen I, II en III resp. pag. 2, 4, 14,
van zijn missive, d. 6 Jan. 1926;

b. voor wat betreft vraag 5, den schrijver te verwijzen naar
het rapport der Synode over de zaak-Dr G. in haar geheel, bij-
zonderlijk het dogmatisch gedeelte;

c. wat betreft vraag II, hem te melden dat zijn verzoek van
te algemeene strekking is, om voor beantwoording vatbaar te
zijn en voorzover hij bepaalde punten aan de orde stelt hem
te verwijzen naar bovengenoemd rapport, bijzonder het kerk-
rechtelijk gedeelte;

d. wat vraag III betreft hem mede te deelen, dat een verzoek
om een buitengewone kerkvisiteatie, zoo noodig behoort gesteld
te worden aan de classis, waartoe bedoelde kerk behoort.

Deze conclusies werden aangenomen.

Namens commissie IV (dogmatische commissie) rapporteerde
Dr K. Dijk van 's-Gravendijk over het adres van Dr J. P. de
Gaay Fortman e.d. met betrekking tot den uitbouw der be-
lijdenis.

Dit rapport komt tot de volgende conclusies:

In betrekking tot het verzoekschrift (agendum I) van de broe-
ders Dr J. P. de Gaay Fortman e.a. inzake den uitbouw der
belijdenis etc., neemt de Synode het volgende besluit.

De buitengewone Gen. Synode van Assen van 1926;

a. kennis genomen hebbende van het verzoekschrift van Dr
J. P. de Gaay Fortman e.a. met betrekking tot den uitbouw der
belijdenis;

b. waardeerende de in dit verzoek tot uiting komende ernstige
begeerte om door aan Gods Woord gebonden studie de H.
Schrift beter te verstaan;

c. besluit:

1e. aan het verzoek tot vorming van een studiegezelschap, als
in het verzoekschrift bedoeld, niet te voldoen, daar zulks niet
tot de roeping en de taak der Synode behoort;

2e. door haar deputaten (de curatoren der Theol. School en
de deputaten tot oefening van het verband met de Theol. Fac.
der Vrije Universiteit) er bij de hoogleraren in de Theologie
op aan te dringen zich met genoemde adressanten in verbinding
te stellen, teneinde te komen tot een gezamenlijke bespreking
van verschillende vraagstukken;

3e. het verzoek om uitbreiding van de deputaten voor den
uitbouw der belijdenis met enkele niet-theologen, door te zen-
den naar de e.v. Generale Synode, wanneer het rapport van deze
deputaten aan de orde komt, en

4e. van deze besluiten kennis te geven aan de broeders Dr J. P.
de Gaay Fortman e.a.

Deze conclusies werden met algemeene stemmen vastgesteld.

De praeses deelde mee, dat ter sprake is gekomen, of het niet
dringend noodig is, om in verband met de schrikkelijke ver-
warring, ontstaan door de zaak-Geelkerken, een woord te doen
uitgaan tot de leden der kerken, om licht te ontsteken en te
voorkomen, dat er meerderen gaan dwalen en het goede spoor
bijster raken. Daarnaast zou een woord tot de classes kunnen
uitgaan, om op de zuiverheid der leer ook bij de examens te
letten.

Met algemeene stemmen werd hierop besloten een „woord van
toelichting, waarschuwing en bestuur", gelijk de praeses het
noemde, te doen uitgaan.

Prof. J. Ridderbos las hierop voor een door hem op verzoek
gemaakt concept.

Besloten werd na eenige discussie, het concept van Prof.
Ridderbos voor te lezen en vast te stellen in een openbare zit-
ting, die van te voren is aangekondigd en waarbij dus publiek
aanwezig is.

Ruin negen uur ging de vergadering in Comité-Generaal.

Tengevolge van een lichte ongesteldheid van Dr T. Gerber,
van Assen, werd in zijn plaats Dr J. G. Kunst van Arnhem be-
noemd tot lid der perscommissie.

Zestiende zitting.

Donderdagmorgen tien uur werd de 16e openbare zitting der
Synode geopend met het zingen van Ps. 102: 16, waarna de

de duivelen vernield, en wordt Belial in het vuur ge-
worpen, dan wordt de boom van Gods werk niet ver-
brand, en dan wordt het korenveld niet den verderver
overgegeven; wat alvalt, dat is alleen de dorre tak, die
den boom verhindert te bloeien, en wat verbrand wordt,
is geen koren, maar kaf.

Want „Satan" staat tegenover God met zijn tegenstand.

En de „duivel" spreekt tegen Hem in met zijn woord.

Maar h o l s die daad, en leeg dat woord. Want Belial
is: w a t t o t n i e t s n u t i s.

Wel is de zonde actief; d a t ligt in den naam Satan
en duivel.

Maar zij is toch een negatie, een berooving: d a t
ligt in den naam Belial.

Zoo is dan de Geest van den opstand met zijn werk: de
actieve herooving van het goede.

Maar als hij meer niet is, dan kan zijn oppositie nooit
breken de positie van den positieven God, noch van zijn
positieve heil.

Als de duivel een huis verlaat, en het blijft
„leeg", dan kan hij erin weerkeren met zeven geesten,
hoover dan hijzelf. Want de ledige, de niets-nut,
die kan in de leegte, die kan in wat niet een positieven
inhoud heeft, terecht.

Maar elk huis, dat met den Geest, met den posi-
tieven inhoud Gods, vervuld is, — zeventig maal
zeven geesten zullen tegen dat huis niets vermogen. Wat
vermag tegen Christus Belial?

Wat vermag tegen dien vervullenden heer des huizes
(Christus) Bel-zebul, die andere „heer des huizes", die
maar Belial is, nut-looze, ledig-ganger in Gods wijd
heel-al?

K. S.

¹⁾ Afwijzing van de hypothese-Belili is nog geen verlegen-
heidsdaad: Bousset, Barton, Gressmann zijn in dezen met
Cheyne oneens. Belili is zuster van Du'uru of Tammoez.

²⁾ Vertaling van Dr A. Noordzij.

³⁾ Dr A. Noordzij, in Chr. Encycl., uitg. Kok, Kampen,
art. Belial.

⁴⁾ aangehaald artikel.

⁵⁾ B.v. de gewone vertalingen in de Septuagint en andere
grieksche oversettingen: het doorlopende spraakgebruik in
het O. T., de betekenis van het woord „abaddon", dat ook
eerst „verloerf" en pas later „onderwereld" wordt; verge-
lijking van Ps. 18: 5 met vs 17, Ps. 42: 8, (Jona 2: 4, 7),
en vooral: dat men voor de opvatting van „onderwereld"
slechts enkele plaatsen aanvoeren kan (misschien nog Ps.
58: 3 en Nahum 1: 11, 15 (2: 1) waartegenover dan de zeer
viele staan, die zulke vertaling niet begunstigen.